

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.371/2014/5.szám

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a Martonyi Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Dömötör László ügyvéd és a Dr. Nagy László Gábor Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Dömötör László Ferenc ügyvéd által képviselt AEGON Magyarország Hitel Zrt. felperesnek a Kovács, Barborják és Társai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Barborják Zoltán ügyvéd által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételekhez kapcsolódó törvényi vélelem megdöntése iránt a Fővárosi Törvényszéken 34.G.43.385/2014. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.21.409/2014/3. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes - a kereseti kérelmében megjelölt - üzletszabályzataiban, valamint egyedi kölcsönszerződései általános feltételeiben az egyoldalú szerződésmódosítás jogát megállapító, azt szabályozó kikötések szerepeltek.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: Törvény) 6. §-a és 8. § (1) bekezdés a) pontja alapján, hogy az általa megkötött fogyasztói deviza alapú kölcsönszerződések részévé vált általános szerződési feltételeknek és egyedileg meg nem tárgyalta szerződési

feltételeknek (ÁSZF) az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötései megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételeknek, így azok tisztességesek és érvényesek. Kérte az eljárás felfüggesztését a Pp. 155/B. §-a alapján.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a jogvita eldöntéséhez nem volt szükséges a Pp. 155/B. §-a szerinti alkotmánybíróági eljárás kezdeményezése. A felperes a perben nem tudta bizonyítani, hogy a hivatkozott ÁSZF rendelkezései megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti valamennyi feltételnek, ezért a felperes nem tudta eredményesen megdönteni a Törvény 4. §-a szerinti tisztességtelensége vélelmét.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az Alkotmánybíróági eljárás kezdeményezésének nem állnak fenn a feltételei. E körben hivatkozott egyrészt az Alkotmánybíróági 3193/2014. (VII.15.) AB végzésében, másrészt az Alkotmánybíróaságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-ában írtakra. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság - egyes később részletezendő ÁSZF rendelkezések kivételével - helyesen alkalmazta, értelmezte a Törvényt, a 2/2014. PJE és a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény vonatkozó rendelkezéseit, ezen belül a felmondhatóság elvét is. Rögzítette, döntése meghozatalakor nem vette, nem vehette figyelembe a Hirdetményekben foglaltakat. Ezekre ugyan az üzletszabályzatok, egyedi szerződések utalnak, de e dokumentumokra a felperes nem terjesztette ki a kereseti kérelmét (Pp. 215. §).

A másodfokú bíróság ugyanakkor talált olyan, a kereset tárgyává tett ÁSZF rendelkezéseket, amelyek álláspontja szerint nem tartoznak a Törvény hatálya alá, amelyeknek tisztességtelensége jelen perben nem vizsgálható. Megítélése szerint ilyenek azok a kikötések, amelyek önmagukban nem alkalmasak arra, hogy a rendelkezés alapján a felperes egyoldalúan kamatot, költséget vagy díjat emeljen, illetve az emelésre, az egyoldalú szerződésmódosításra csak „deklaratív” módon jogosítja fel a felperest. Mivel a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt vélelem az egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések esetén érvényesül, ez a rendelkezés kizárja azon kikötések érvényességét nyilvánítását, amelyek nem tartoznak e tárgyba. Ezen szerződéses kikötések vonatkozásában a kereseti kérelem elutasítását tartalmazó elsőfokú ítéleti rendelkezést a keresetességi jog hiányára hivatkozással hagyta helyben. Rögzítette: a kereset elutasítása e körben nem eredményezi a kikötés érvénytelenségét.

A kereseti kérelemben XIX., illetve XX. pontokban megjelölt biztosításhoz, illetve életbiztosításhoz kötött kamatkedvezményt

tartalmazó egyedi kölcsönszerződéseknél a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az ott szabályozottak nem tekinthetők a Törvény hatálya alá tartozó ÁSZF rendelkezésnek. A felperes a fogyasztónak kamatkedvezményt biztosított meghatározott feltételek teljesülése esetén. Ezen rendelkezésekben csak azt rögzítették, hogy a feltételek nem teljesítése esetén az adott kedvezményt veszíti el a fogyasztó. A rendelkezés azt is meghatározza, hogy a kedvezmény elvesztése folytán a kamatemelés mértéke a kamatkedvezménnyel azonos.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében a felperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetének helyt adó ítélet meghozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a Pp. 253. § (2) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő: a másodfokú bíróság által megváltoztatott jogi indokolás az ügy érdemére kihatott, ezért nem rendelkezhetett volna az elsőfokú ítélet helybenhagyásáról. A keresetösségi jog hiányára alapított elutasítás ugyanis nem azonos az ügy érdemében történő elutasítással. Ha az elsőfokú bíróság olyan tényt vagy körülményt nem vizsgált, amely szükséges, a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül kellett volna helyeznie, új eljárást kellett volna elrendelnie, mert ellenkező esetben az eljárás egyfokúvá válik. E körben hivatkozott a Törvény 11. §-ának megsértésére is. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon mérlegelte a bizonyítékokat, mivel nem értékelte az okirati bizonyítékként becsatolt Hirdetményekben írtakat.

A másodfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének sem tett eleget: a kereseti kérelemben konkrétan megjelölt egyes ÁSZF-ek tekintetében nem fejtette ki részletesen jogi álláspontját.

Sérelmezte, hogy a perben eljáró bíróságok a felperes által indítványozott szakértői bizonyítás elutasítását, valamint az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése feltételeinek hiányát érdemben nem indokolták meg.

A másodfokú bíróság a felperes Pp. 2. § (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát is megsértette azáltal, hogy helybenhagyta az elsőfokú bíróságnak a tárgyalási jegyzőkönyv kiegészítése iránt előterjesztett felperesi kérelmet elutasító végzését.

Végezetül utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon értékelte a felperes üzletszabályzatában biztosított felmondási jogot.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül és azt az abban hivatkozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.

A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt hivatkozások közül elsőként a kizárólag eljárásjogi jogszabálysértésekre vonatkozókat vizsgálta.

A Kúria megítélése szerint a jogerős ítélet indokolása megfelel a Pp. 221. § (1) bekezdésének. Az eljárási szabályok a bíróságok számára olyan kötelezettséget nem írnak elő, hogy az ítélet indokolásában a felek által a perben hivatkozott minden egyes körülményre külön-külön, részletesen ki kellene térniük. Amennyiben a másodfokú bíróság egyetért az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával nem köteles tovább részletezni saját álláspontját.

A perben eljáró bíróságokat nem terhelte az általuk adottaknál részletesebb indokolási kötelezettség a tekintetben sem, hogy miért nem kezdeményezték az Alkotmánybíróság eljárását. A felülvizsgálati kérelem érdemben nem tért ki arra, hogy miért kellett volna az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni, így ezzel a kérdéssel jelen ügyben a Kúriának érdemben nem kellett foglalkoznia.

A perben eljáró bíróságok valóban nem indokolták meg külön azt az ítéletükben, hogy a szakértői bizonyításra irányuló felperesi indítványnak miért nem adtak helyt, de ennek az ügy érdemi elbírálásra kihatása nem volt, így a jogerős ítélet ez okból - figyelemmel a Pp. 275. (3) bekezdésére - nem jogszabálysértő. A Kúria rámutat e körben arra, hogy a felajánlott szakértői bizonyítás nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a felperes egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó ÁSZF rendelkezései tisztességesek. Szakértői vélemény nem „írhatja felül” az ÁSZF tételes rendelkezéseit, az pedig, hogy a szerződéses rendelkezések tisztességtelenek-e, nem szakértői kompetenciába tartozó ténykérdés, hanem a bíróság által eldöntendő jogkérdés. A felperes egyébként maga sem hivatkozott felülvizsgálati kérelmében arra, hogy az általa kért bizonyítás eredménye az érdemi döntésre kihatott volna.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a bizonyítékok jogszabálysértő mérlegelésére, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértésére is hivatkozott. E körben azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok a Hirdetményeket nem értékelték okirati bizonyítékként, és arról sem rendelkeztek, hogy azokat miért mellőzték a bizonyítékok köréből.

Azt a felperes sem állította felülvizsgálati kérelmében, hogy a Hirdetmények tartalma alapján az eljáró bíróságok más végkövetkeztetésre juthattak volna a tisztességtelenség vélelmének megdöntése körében. A Kúria rögzíti: a felperes hivatkozásával ellentétben a másodfokú bíróság egyértelműen kifejtette, megindokolta, hogy miért nem tekintette okirati bizonyítéknak a

Hirdetményeket. E körben a Kúria rámutat arra, a Hirdetmények valójában nem az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezéseket, hanem a felperes által meghatározott kamat, költség, díj mértékét tartalmazzák. A Hirdetményekben foglaltak értékelését - függetlenül a keresetlevél tartalmától - önmagában az is kizárja, hogy ha az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő ÁSZF rendelkezések nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott valamennyi feltételnek, az egyes ténylegesen gyakorolt egyoldalú szerződésmódosítások jogszerűsége fel sem merülhet. Ez utóbbiak vizsgálata a jelen per keretei között egyébként sem lehetséges.

A Kúria megítélése szerint az elsőfokú tárgyalásról készült jegyzőkönyv kiegészítése körében előadott felperesi sérelem a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képezheti, a felperest ért állítólagos sérelem és az ügy érdemi elbírálása között semmilyen összefüggés nem található, ezért a jogerős ítélet ez okból - figyelemmel a Pp. 275. § (3) bekezdésére - a felülvizsgálati eljárásban értékelhető módon nem jogszabálysértő.

A felperes által felülvizsgálati kérelmében hivatkozott anyagi jogi kérdéseket is érintő jogszabálysértések tekintetében a Kúria az alábbiakra mutat rá.

A Kúria úgy ítéli, hogy a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 253. § (1) bekezdésében írtakat.

A bíróságoknak a jelen perben hivatalból kellett vizsgálniuk, hogy a per tárgyává tett ÁSZF rendelkezések a Törvény hatálya alá tartoznak-e, vagyis az egyoldalú kamat, költség, díj módosításokkal kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazzak-e. Ha a másodfokú bíróság szerint a felperes olyan rendelkezéseket is az eljárás tárgyává tett, amelyek nem tartoznak a Törvény hatálya alá perjogi akadály nincs az ítélet részben történő megváltoztatásának, amely a jelen tényállás mellett csak az indokolás részbeni megváltoztatását jelentette.

A másodfokú bíróság által nem a Törvény hatálya alá tartozónak tekintett ÁSZF rendelkezések két csoportba sorolhatók.

Az első csoportba azok a rendelkezések tartoznak, amelyeket a másodfokú bíróság „deklaratív”-nak minősített. E körben a Kúria a következőkre mutat rá.

A Törvény 4. § (1) bekezdése a pénzügyi intézmények által alkalmazott minden egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötést tisztességtelennek nyilvánít. Ezen törvényi vélelem alól kizárólag annyiban és csak akkor van helye kivételnek, ha a pénzügyi intézmény a Törvény 6. címében szabályzott eljárásban bizonyítani tudja az adott ÁSZF

rendelkezés tisztességességét. A bíróságnak az ilyen perben a keresetben megjelölt, az adott időszakban alkalmazott, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő ÁSZF rendelkezéseket együttesen kell vizsgálnia.

Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően járt el és utasította el a felperes által megjelölt minden ÁSZF rendelkezés tekintetében a keresetet. A másodfokú bíróság érdemben vizsgálta azt, hogy a felperes a per tárgyává tett ÁSZF rendelkezések alapján érvényesen módosíthatta-e a szerződést a kamat, költség, díj tekintetében. Jogi álláspontja e körben annyiban tért el az elsőfokú bíróságétól, hogy érdemi vizsgálat tárgyává csak a konkrét feltételeket tartalmazó ÁSZF rendelkezéseket tette, az azokra utaló, az egyoldalú szerződésmódosításra felhatalmazó rendelkezéseket „deklaratív”-nak tekintette.

A Kúria megítélése szerint a Törvény rendelkezései nem támasztják alá ezt a különbségtételt, ezek a „deklaratív” rendelkezések is az egyoldalú szerződésmódosítás feltételrendszerének részét képezik, így nem különíthetők el az egyoldalú szerződésmódosítás konkrét feltételeit szabályozó ÁSZF rendelkezésektől.

A Kúria utal arra: a Pp. szabályai nem zárják ki, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás keretei között a fenti körben a másodfokú bíróság ítélete indokolását módosítsa és ezeket a „deklaratív” feltételeket az egyoldalú szerződésmódosítás feltételrendszerének részét képező szerződéses feltételeknek tekintve érdemben foglaljon állást, és az elsőfokú bíróság ítéletében írtakkal egyezően ezeket is tisztességtelen feltételeknek minősítse. Ez a lehetőség különösen fennáll arra tekintettel, hogy a felperes által a per tárgyává tett, „deklaratív” ÁSZF rendelkezések önmagukban - a másodfokú bíróság által is tisztességtelennek talált konkrét szerződési feltételek nélkül - joghatás kiváltására nem alkalmasak.

Más jogi megítélés alá esnek ugyanakkor a második csoportba tartozó, a keresetlevélben XIX-XX. sorszámok alatt megjelölt, biztosításhoz, illetve életbiztosításhoz kötött kamatkedvezmény esetén alkalmazandó ÁSZF rendelkezések. Ezek tekintetében a Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy azok nem tartoznak a Törvény hatálya alá, mivel nem egyoldalú szerződésmódosításról, hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 250. § (1) bekezdése szerinti jogvesztés kikötéséről rendelkeznek. Ezen ÁSZF rendelkezésekből az állapítható meg, hogy a fogyasztó a kamatkedvezményt a biztosítási, életbiztosítási szerződés megkötésére tekintettel kapta: amennyiben az utóbbi szerződésből eredő kötelezettségét nem teljesíti, elveszti az erre tekintettel megkapott kamatkedvezményt. E szerződéses rendelkezésekre a Törvény által felállított tisztességtelenség vélelme nem terjed ki, így e körben a kereset elutasítása azt jelenti, hogy e feltétel tisztességessége jelen perben nem volt vizsgálható.

A Kúria ezt követően a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, hogy a felperes által a per tárgyává tett, az egyoldalú kamat, költség, díj módosításra vonatkozó ÁSZF rendelkezéseknek a felmondási jogra vonatkozó szabályai tisztességesek-e.

A Kúria rámutat arra, hogy a jogszerűen a per tárgyává tett ÁSZF rendelkezéseket a perben eljáró bíróságok érdemben vizsgálták és egyezően arra a végkövetkeztetésre jutottak, hogy a felperes nem tudta bizonyítani, hogy azok a Törvény 4. §-a (1) bekezdésében felállított elveknek maradéktalanul megfeleltek. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem állította, hogy a jogerős ítélet e részében jogszabálysértő lenne, egyedül a felmondási jog jogszabálysértő értékelésére hivatkozott.

A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy a vonatkozó szabályozás nem felel meg a Törvény 4. § (1) bekezdés f) pontja szerinti elvnek. Ez utóbbi jogszabályi rendelkezést a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv melléklete 2.b) pontja szerinti tartalommal kell kitölteni: a fogyasztó számára - egyoldalú szerződésmódosítás esetén - biztosítani kell az azonnali hatályú felmondás jogát, mely követelménynek a felperes által alkalmazott ÁSZF rendelkezés nem felelt meg.

A Kúria egyébként a korábban kifejtetteknek megfelelően rögzíti, hogy a felmondási joggal kapcsolatos megállapításnak a perbeli jogvita eldöntése szempontjából nincs ügydöntő jelentősége, hiszen a felülvizsgálati kérelem nem vitatta, hogy a jogerős ítélet által megállapított egyéb, a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt valamennyi elvnek az általa alkalmazott ÁSZF-ek egyetlen alkalmazási időtartam alatt sem feleltek meg.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria ítélete alapján a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint - figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésére, az alperes jogi képviselője által ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban - kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költségeinek megfizetésére, amely összeg az ÁFA-t is tartalmazza.

Budapest, 2014. november 28.

Dr.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró

